

VPRAŠALNIK O FUNKCIONALNOSTI ZGORNJIH UDOV PRI OSEBAH Z MULTIPLO SKLEROZO

Alma Hukić, dipl. del. ter., Dejana Zajc, dipl. del. ter., Marko Vidovič, mag. kin., dipl. del. ter., Marta Vidmar, dipl. del. ter., Polonca Rogelj, dipl. del. ter., Gabriela Češarek Vučko, dipl. del. ter., Katja Perme Sušnik, dipl. del. ter., dr. med., Anja Udovčić Pertot, dr. med.

UVOD

Multipla skleroza (MS) vpliva na funkcijo zgornjih udov, kar se lahko kaže kot zmanjšana spretnost, motnje koordinacije, pojav ataksije, izgube moči in spremembe občutka. Vse to bistveno vpliva na samostojnost pri izvajanju vsakodnevnih aktivnosti. Za opredelitev stopnje omejenosti pri izvajanju dnevnih aktivnosti, smo v delovni terapiji uporabili samoocenjevalni Vprašalnik o funkcionalnosti zgornjega uda pri osebah z multiplo sklerozo (ang. *The Arm Function in Multiple Sclerosis Questionnaire AMSQ*). Razvili so ga Mokkink in sodelavci leta 2015 na Nizozemskem.

METODE DELA

V študijo je bilo vključenih 43 bolnikov z multiplo sklerozo, sprejetih na rehabilitacijsko obravnavo na Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije - Soča v obdobju od oktobra 2019 do marca 2020. Vsi bolniki so v uvodnem ocenjevanju izpolnili vprašalnik, ki obsega 31 dnevnih aktivnosti s pomočjo šest stopenjske lestvice (1 – izvedem do 6 – nisem sposoben izvesti). Najvišje število točk je 186. Višje število točk pomeni slabšo funkcijo zgornjega uda in s tem več omejitev pri izvajanju dnevnih aktivnosti. Poleg demografskih podatkov (spol, starost, oblika bolezni) smo v raziskavi zbirali tudi podatke o stopnji napredovanja bolezni z Razširjeno lestvico stopnje zmanjšane zmožnosti *EDSS*). Primerjali smo število doseženih točk na vprašalniku v začetnem in končnem ocenjevanju.

REZULTATI

V raziskavo je bilo vključenih 28 žensk (65%) in 15 moških (35%), starih med 26 in 72 letom, povprečna starost je bila 50,8 let. 19 bolnikov (44,2 %) je imelo sekundarno napredujočo obliko bolezni, 14 bolnikov (32,6 %) je imelo recidivno remitentno obliko bolezni, 10 bolnikov (23,2 %) pa primarno napredujočo obliko bolezni. Sodelujoči v raziskavi so po Razširjeni lestvici stopnje zmanjšane zmožnosti (*EDSS*) v povprečju dosegli oceno 6.1, kar pomeni, da so bili večinoma pokretni s pomočjo pripomočka. Na rehabilitaciji so ostali povprečno 18,3 dni. V povprečju so v začetnem ocenjevanju zbrali 82,3 točk, v končnem 75,9 točke. Največ težav so navedli pri aktivnostih: umivanje hrbta in las, nošenje nakupovalne vrečke in držanje polnega krožnika.

RAZPRAVA

Bolniki, vključeni v raziskavo, so se v končni evalvaciji ocenili boljše kot v začetni, vendar izboljšanja funkcije zgornjih udov samo na podlagi vprašalnika ne moremo potrditi, ker vprašalnik ne podaja objektivne ocene funkcionalnega stanja. Za natančnejše rezultate je potrebno poleg ocenjevanja z izvedenim vprašalnikom, ocenjevanje funkcije zgornjih udov podkrepiti še s standardiziranimi ocenjevalnimi testi za funkcijo rok. Vprašalnik o funkcionalnosti zgornjih udov pri osebah z multiplo sklerozo bolnikom pomaga postaviti cilje v času rehabilitacije.

ZAKLJUČEK

Vprašalnik o funkcionalnosti zgornjih udov pri osebah z multiplo sklerozo je v delovni terapiji primerno ocenjevalno orodje, ki bolniku pomaga opredeliti težave pri izvajanju dnevnih aktivnosti, terapevtu pa načrtovati in spremljati učinkovitost delovno terapevtske obravnave pri osebah z multiplo sklerozo.

